

A Meteor ötvenedik éve

Vannak nevezetes évfordulók az ember életében, amikor emlékeznek, vagy a környezete emlékezteti az addig eltelt időre. Ilyenkor számot vet: mit tett addig, vagy mit ért el. Nem csak az emberek, hanem cégek, műsorok, lapok életében is jelentősek az évfordulók, főleg a 25, 50, vagy 100 éves jubileumok. Most elértük egy ilyen alkalomhoz.

A Meteor indulásakor hároméves voltam, természetszerűleg csak jóval később, 1979-ben találkoztam először a lappal. Éppen ezért ez a kis írás nem is lesz történeti áttekintés a Meteor életéről, hanem inkább egy „életérzést” próbálok meg elmondani, átadni, ami 1979-ben kezdődött.

1971-ben, amikor a Meteor indult, fénykorát élte a Csillagászat Baráti Köre (CSBK), amely leginkább az amatőr csillagászokat igyekezett tömöríteni a maga lapjával, a Föld és Ég folyóirattal. Ez a kéthavi lap első sorban az érdeklődőknek szólt és nem az amatőr csillagászoknak, akik már túlléptek a szimpla érdeklődésen és mélyebb ismeretekre vágytak. A vágy titokzatos tárgya a mások megfigyeléseinek, eredményeinek, a távcsőépítés fogásainak, vagy éppen a csillagászat legújabb eredményeinek mélyebb megismerése volt. Az 1970-es években, az amatőr csillagász észlelésekkel kapcsolatosan létezett egy országos hírű lap, az Albireo is, amely hiánypótló volt, de az igényeket csak részben elégítette ki. A két kiadvány, a Meteor és az Albireo szerkesztői között elég éles ellentét volt (én így láttam), de éppen 1979-ben ez az ellentét egy megegyezéssel zárult. Nem sokkal később az addig kéthavonta megjelenő Meteor havilappá vált.

A Meteor az amatőrökről és az amatőröknek szólt, de többnyire az észlelések és azok feldolgozása volt a fő témája. Igaz, kerültek bele távcsőépítési cikkek is, de mégis volt egy hibája, bár erről nem a készítői tehetek, hanem a kor, amiben készült. Szemben a

mostani felfogással, az akkori szakcsillagászok ritkán és talán nem szívesen írtak cikket egy ilyen „amatőr” lapba, mintha rangon alulinak érezték volna ezt a folyóiratot, pedig az amatőrök által produkált adatokból ők is sok hasznos információt kinyerhettek, ahogy azt mai szakcsillagászok meg is teszik.

A Meteort még az iskolába is elvittem, ott is olvastam az óráközi szünetekben, mit sem törődve az osztálytársak cinkelésével. Sokszor láttam már azóta is hasonló tekintetet, amikor buszon, vonaton, vagy bárhol várakozás közben előveszem és olvasom a Meteort. Mindenki tudja, hogy miről szól, mert a borítója elég beszédes.

Volt idő, amikor komolyan aggódtam kedvenc folyóiratom sorsa miatt. A rendszer-változás idején annyi minden vált bizonytalanná és annyi színvonalas dolog szűnt meg egyik napról a másikra, hogy arra visszagondolni is nehéz. Az 1980-as évek vége, a 90-es évek eleje volt a legnehezebb a Meteor továbbélése szempontjából. Mégis, ezekben a viharos években, amikor a kiadás feltételei bizonytalanok voltak, töretlenül fejlődött a lap. Mindez a fejlődés tart a mai napig, ami egy digitalizálódó világban nem kis teljesítmény.

Bizonyára más országokban is vannak hasonló kiadványok, mint a mi Meteorunk. Sajnos nem ismerem őket, így nincs összehasonlítási alapom. Amivel össze lehetne hasonlítani, azok a nagy, nemzetközinek mondható lapok, mint az Astronomy vagy a Sky and Telescope. De nem tudom ezekkel összehasonlítani, mert két különböző kategória. A nagy amerikai lapokat profi, fizetett újságírók és a cikkekért fizetséget kapó szakcsillagászok készítik, írják, míg a másikat, a Meteort önkéntes munkában készítik amatőrök és szakcsillagászok is. Nem is akárhogyan! Az amatőrök által írott cikkek is versenyre kelhetnek a nagy lapok

szinte bármelyik újságírójának írásával, és akkor a szakcsillagászok írásairól nem is beszéltem. Számomra a fejlődést nem csak az jelenti, hogy színesebb, „szagosabb” lett az újság. A szakcsillagászok, akik közül sokan amatőrként kezdtek, nem felejtik el, hogy honnan jöttek, és szívesen publikálnak a Meteorban, ezzel emelve a lap értékét.

A folyamatos fejlődés mellett az egyik legnagyobb erénye, hogy a lap minden hónapban (kivéve nyáron, de akkor dupla számmal) megjelenik most már lassan 40 éve. Minden hónap első hete után egyre lázasabban nézegetem a postaládát, hogy mikor érkezik már meg a Meteor, amit először gyorsan átolvasok, télen akár nagykabátban, az előszobában állva. Ilyenkor tudja a család, hogy nem lehet hozzám szólni 1-2 órán át. Később is többször előveszem és már nyugodtabban elolvasom még egyszer, aztán még egyszer, aztán még egyszer, aztán még egyszer...

Majdnem mindent cikket elolvasok a Meteorban, pedig van, amiről nem gondoltam volna, hogy valaha is érdekelné fog (pl. távcsőépítés), de vagy a téma, vagy a szerző személye miatt megteszem.

Persze ez nem azt jelenti, hogy nincs olyan rovat, amit ne hiányolnék, vagy a nyelvezetével teljes mértékben egyetértenék. Minden újságnak vannak hibái, amik mellett nem lehet és nem is szabad elmenni szó nélkül. A Meteorban is, de szerintem sokkal több az erénye, mint a hibája.

A havonkénti rendszeres kellemes élményhez kellene azok, akik önzetlenül minden hónapban megírják a cikkeket, szerkesztik a rovatot, távcsövet építenek, észlelnek és az észleléseket beküldik, vagy csak küldenek egy olvasói levelet, hogy hogyan lehetne még jobban, máshogyan csinálni a lapot. Ezért nekik külön köszönettel tartozom!

Különösen azért is, mert a szabott határidőket nagyon nehéz betartani, mindezt tenni hónapról hónapra úgy, hogy közben értékes tartalommal töltsdön meg több mint 60 oldal. Nem csak a határidők miatt nehéz. A nyomtatott sajtó szerintem mindig nagyobb felelősség, mint az elektronikus.

Azon, ami egyszer kinyomtatva megjelent nagyon nehéz változtatni, megmagyarázni, hogy nem úgy értettük.

Ezzel elértük egy olyan részhez, ami egyben előnye és hibája is a Meteoroknak. A friss számok csak nyomtatott formában léteznek. Pár év múlva elérhetők az archívumban elektronikusan, de az már más. Többször, több internetes fórumon volt már erről vita, hogy legyen-e elektronikus formában elérhető a Meteor, vagy sem. Ki így, ki úgy érvel. A magam részéről mind a két tábort megértem, nem is tudok és nem is akarok igazságot tenni közöttük. Én mindig csak azt kérem és kérem, nem elég azt mondani, hogy hogyan nem jó, hanem azt is meg kell mutatni, hogyan jó és abban aktívan részt is kell vállalni. Tenni ezt úgy, hogy tudjuk: nincs ellentételezés csak a jó Isten pénze a fizetség, a „köszönöm”. Ráadásul egy csomó olyan kötelezettséggel is jár ez a tartalom (elektronikus és/vagy nyomtatott) előállítás, amit magunk vállaltunk, vállaltunk egy közösségért. Könnyű a partvonal mellől úgy tanácsot adni és kritizálni, hogy magunk még csak a pálya széléig sem merészkedtünk el. Nem olyan könnyű egy cikk megírása még akkor sem, ha abban már van rutinja valakinek. Kell egy csomó utána olvasás, az olvasott anyag szintetizálása, új formába öntése. A szerkesztők szívesen veszik lelkes amatőrök írásait (ha megüti a közlésre alkalmas színvonalat), csak legyen, aki ilyet ír!

A hibái ellenére a Meteor nekem KELL! És nekem nyomtatott formában kell. Bármikor le tudom venni a polcra és el tudom olvasni (strandon, buszon, vonaton, áramszünetben, gyertyafény mellett stb.), és 40 év távlatából is meg tudom mutatni és kezébe tudom adni a gyerekeimnek, hogy apátok ezt csinálta (cikk, vagy észlelés).

Akik ismernek, tudják, hogy általában hosszú távú terveim vannak. Még legalább 50 évig szeretnék csillagászáttal foglalkozni. Ehhez azonban kell egy közösség is, a közösségnek pedig kell hogy legyen egy lapja, amit úgy hívnak: METEOR.

Nagy Mélykúti Ákos